

Quan reflexione sobre un llibre de poemes per tal de presentar-lo o per escriure unes línies o simplement per ressenyar les meues impressions com a lector, em passa gairebé sempre la mateixa cosa, especialment quan el poemari m'ha resultat definitivament interessant o quan ha arribat a colpir-me fins i tot: un munt inconnex de sensacions, pensaments i emocions difícils de definir i precisar, en molts casos; difícils sobretot de posar-los per escrit d'una manera, diguem-ne, coherent. Probablement és normal; és el pas del món de la poesia, tan allunyat del que coneixem com a discurs, al món de la raó, de la suposada raó, de la suposada realitat. En aquest context meu, el llibre de Miquel Bezares, *si són flors*, no ha estat ni de lluny una excepció; ben al contrari, m'ha colpit per la seua delicadesa, pels versos curtíssims i, tanmateix, amb la imposició d'un ritme pausat -“a l'illa descobrim un viure lent”, ens diu en el mateix centre del poemari-, provocat possiblement per una puntuació i una sintaxi tan heterodoxes i tan acuradament meditades, característiques d'una gran part dels poemes de Bezares, hereves en alguns aspectes de la poètica del nord-americà E.E. Cummings.

Per on començar? No és gens fàcil: ni començar ni continuar: la matèria poètica sol ser refractària a les banalitzacions de la prosa i l'anàlisi, maleït Valéry! El poema se sol explicar per ell mateix, si és explicació allò que demana, cosa que dubte raonablement. El poema demana ser llegit, i en la lectura tenim ja la primera traïció, la primera lectura equivocada, el *misreading*, que, tanmateix, si és una lectura forta -fortament equivocada?-, pot ser la base, probablement necessària, per a un nou poema que pugui superar fins i tot en alguns casos el poema suposadament original. Com acostar-nos a un llibre de poemes amb les característiques del que ara tracte de presentar? Amb la contemplació i la lectura, per descomptat; amb una, dues o més lectures generalment; i amb la seguretat d'equivocar-nos,

de fer o haver fet la nostra lectura que, si és creativament equivocada, pot ser compartida, en part i amb profit, per altres lectors.

Podríem començar pel títol, *si són flors*, tot en lletres minúscules i amb un condicional que ens instal·la d'entrada en el dubte; però ho faig començant per l'única citació expressa de tot el llibre, la de Ramon Llull, que inicia el poemari, commemorant o recordant-nos així el 700 aniversari de la seua mort amb la referència clara a l'obra més poètica del gran escriptor illenc, pare o patriarca de la gran literatura catalana, el *Llibre de Amich e Amat*:

Nuaven-se les amors de l'amich e l'amat ab membraença, enteniment, voluntat per ço que·l amich e·l amat no-s partissen. E la corda en que les dues amors se nuaven era de pensaments, languimens, sospirs e plors.

L'he volgut llegir perquè crec que les paraules de Llull poden resumir el cor o alguns dels aspectes més importants del poemari: amor, membraença, enteniment, voluntat, pensaments, languiments, sospirs i plors, i el temor, o el dubte, de la separació. Podríem dir que l'argument està pràcticament servit: un llarg poema d'amor, la separació o la pèrdua de la persona amada, però també el seu possible retrobament, la fugacitat de la bellesa, la fugacitat de la vida, el pas ineluctable del temps.

Crida l'atenció la cura, el joc de simetries, amb què s'ha escrit, ordenat i fins i tot imprès el llibre. Tot està mesurat gairebé fins els detalls aparentment més insignificants. M'he referit a les paraules de Llull que resumeixen el cor del llibre. El cor està situat en el centre exacte del poemari, dos sonets bàsicament de versos decasíl·labs amb rima consonant, dos alats poemes, inusuals pel recurs a l'estrofa clàssica en el conjunt del llibre de Bezares. El primer, un bell, abrandat i sensible poema d'amor, ja des dels primers versos: "T'estim. I estim les flors que mai sabran / el meu dol ni,als teus ulls,l'horitzó / ." I de sobte ens arriben a la memòria alguns

dels peculiars sonets d'E. E. Cummings, com aquell que comença, "t'estime molt (la més bella estimada)" (*95 poems*, 1958), o, més encara, aquell tan conegut, "m'agrada el meu cos quan és amb el teu / cos", que acaba així: "i potser m'agrada l'esglai / al davall meu tu tan completament nova" (&*(and)*, 1925), que en el no gaire hipotètic *misreading* de Bezares és transforma en una magnífica metalepsi, en el sentit que li dóna Gerard Genette, o en el de Harold Bloom: ".Em cal tenir per cert que,de tu sempre / hauré sobre el meu cos els bells colors / i,sota els meus alens,sempre els ardors / ;si no,no pot l'amor ignorar el temps". M'atreviria a dir que el ressò de Cummings s'estén també quasi imperceptiblement a altres poemes, cosa lògica, i lloable, en la poesia d'un dels millors lectors catalans de l'obra del poeta nord-americà i, sens dubte, qui ha assimilat millor la seua actitud poètica i sap que "puix que el sentiment és primer / qui posa esment / en la sintaxi de les coses / mai no et Besarà completament" (*is* 5, 1926). Estic ara pensant, en aquest poema tan tènue i delicat que diu: "les teves mans / ,tan semblants / a l'alba / ,mai / no han inspirat / el fred". No és fàcil deixar de recordar, encara que siga per la més remota analogia o correspondència poètica, aquells versos de Cummings: "Els teus dits fan flors primerenques de / totes les coses" (*Tulips and Chimneys*, 1923); o el que acaba així: "ningú, ni tan sols la pluja, té unes mans tan petites" (*W (ViVa)*, 1931).

El segon sonet, cara a cara amb el primer, sembla contraposar en part el que d'alguna manera ha estat dit en el poema anterior. A un costat el predomini de la manifestació amorosa d'un amor que es vol total –"El meu amor,però,no és l'enviró / del somni,i jo vull viure'l arran"-, acceptant fins i tot la confusió i l'engany de la bellesa. I just enfront i tot seguit, l'altra cara de la passió amorosa, la urgència del desig en el viure lent de l'illa, la fosca i el dubte sobre les mateixes flors i sobre les paraules, encara que el

jo poètic es nega a perdre la veu, foragita les possibilitats de l'afonia i només accepta el silenci si ha de ser trencat.

La tensió permanent de l'escriptura que és l'encontre i el desencontre de la passió amorosa; i el convenciment que, “després ja de molts de versos, i molts silencis”, “no conec engany més eficaç que la bellesa”; de manera conseqüent el poeta fa seua l'asseveració d'Eliot –“el més cruel dels mesos”, en el primer vers de *The Waste Land*-, i diu que “mai no ha estat fàcil superar abril”, apartant-se potser en aquest cas del contagiós vitalisme de Cummings, que parlava del “més gran / dels / mags vivents(a qui / tu i jo / algunes / vegades anomenem / abril)”.

Estem en el centre exacte del poemari: a l'un i a l'altre costat dels sonets, quatre proses poètiques que formen en total els deu poemes de la segona part, titulada “a l'illa”, aquella “illa difícil” on, a pesar de tot, sobreviu encara “la flor rara i concisa”, “la rosa singular”, potser, el mot i la síl·laba que “és un so no escrit”; l'illa on coneixem els límits i la finitud del cos i aprenem que “hi ha verbs que només es poden conjugar en singular”, on ens sorprèn la por “quan plana sobre el mar l'ocell obscur de mi” i descobrim que “si són flors, reviu en els teus llavis”, ja convençuts – instal·lant novament el neguit en el lector- de què “sí, són flors, però hi hagué un jorn que foren poncelles”. Potser com un avançament del darrer poema quan es retorna al possible sentit del títol i es renova el neguit i el dubte que ameren tot el poemari:

si són flors cremen,
si són sobre el teu cos, més belles.

Només
tu
saps bé qui sóc;ni jo
mateix no ho sé
si m'isoles